

CHUDÝ A BOHÁČ

JEDNÉ ŽENĚ UMŘEL MUŽ. ZŮSTALO JÍ ŠEST NEDOSPĚLÝCH DÍTEK a po zapravení pohřbu ledva sousto chleba, čímž by je podělit mohla. Jeden chalupník se nad ní slitoval a nabídl jí sedničku, v níž zdarma přebývala, ale jídlem tolik žaludků podělit nemohl, an sám mnoho neměl. Děti měly kmotra mlynáře a ten byl nesmírný boháč, ale nikomu nedal ani halíře. Vdova netroufala si k němu jíti a o něco ho požádati, až pak hladem dítek svých přinucena, přece to učinit musela. S těžkým srdcem brala se do mlýna, a přišedši tam, viděla státi mlynáře na záspi. Slzíc políbila mu ruku a za almužnu snažně ho prosila.

„Copak myslíte, žebrotino, když jsem váš kmotr, že vás mám nyní všecky živit?“ rozkřikl se zlostně boháč.

„Nehněvejte se, pane kmotře, vždyť já prosím jen o něco málo pro moje děti, které mají hlad. Ach já nemám krejcaru peněz, nemám do úst chleba, bych je nasýtila. Pane, ustrňte se nad nimi!“ prosila úpěnlivě ubohá matka.

„Proč máte děti? Žebráci nemají míti žádných dětí. Aby to plemeno hladem nepošlo, vymoří na poctivém člověku poslední kabát a groš v kapse jist není. K čertu se vši žebrotou!“

„Pánbůh vás za ta slova netrestej! Děti jsou Boží požehnání a každý je má od Boha co nejsvětější dar přijmouti. Já vás, pane kmotře, nenutím, abyste mi něco dal, aniž vám čeho беру; vždyť se Bůh nade mnou smiluje a dobré srdce mi ku pomoci sešle. Buďte s Pánembohem!“

„Jděte k čertu a více mi na oči nechodte, sice vás psem vyštvu.“

S pláčem šla chudá vdova od boháce. Mlynářka slyšela rozmluvu mužovu a bylo jí té ubohé vdovy líto. Skočila do komory, nabrala do mírky mouky, kus chleba, zatočila

do zahrady, ženu zavolala k plotu a dala jí to. „To je prozatím, však já vám potají často pošlu. Tu mírku mi po Josífkovi pošlete,“ šeptala dobrosrdečná mlynářka, neboť se bála, aby hlas její k uchu mlynářovu se nedonesl.

Vdova srdečně děkovala mlynářce a Bohu, že jí pomoc seslal. Pospíchala domů, ale přece se zastavila na cestě u osamělé kapličky sv. Josefu zasvěcené a tam vroucně k tomu patronu se modlila, by se nad ní a sirotky jejími smiloval. Posilněna důvěrnou modlitbou došla domů a hned lačným dítkám jídlo strojila, rozdělíc jim dříve po kousku chleba. Knedlíky byly uvařeny a vdova právě s dětmi okolo stolu sedala, tu zaklepe někdo na dvěře. Žena běžela otevřít, myslíc, že to někdo domácí, ale viděla při světle loučí tvář cele cizího mládence.

„Prosím vás, matko,“ žádal dojemným hlasem, „můžete-li mě nechat někde v koutečku přenocovat a máte-li nazbyt sousto chleba; nikdo mi nechce ve vesnici nocleh dát. Dále již nemohu jíti, je čirá tma a nohy moje jsou zmozoleny a tělo chůzí a hladem umdleno. Jsem chudý pocestný, můžete-li dát, Pánbůh vám to zaplatí.“

„Jen pojďte dál; co mám, to dám,“ řekla vdova a hned musel sednout vandrovní za stůl a s nimi jíst. Když pojedli, dala mu kus chleba, ale sama nejedla, aby se pocestný s dětmi nasytil. Měla jen jednu peřinku jako drchničku a podušku pod hlavu, ostatní peřiny zastával měkký vonný mech. Jak nejlépe mohla, uspořádala pro pocestného měkké lože. Potom měla radost, vidouc, jak pocestný k dětem přiklekává, když se před spaním s nimi modlila.

„Ještě k svatému Josefu tu modlitbičku, děti!“ napomínala vdova a ty robátka ruce zdvihly a prosily svatého Josefa, aby jim byl tatíčkem a ubohé sirotky neopouštěl.

„Pročpak vzýváte nejvíce svatého Josefa?“ ptal se vandrovní dítek a nejstarší desíletý chlapec odpověděl: „Když náš tatíček umíral, povídal nám: ‚Děti, neplačte.

Bůh vás neopustí, a zvláště pak vzývejte svatého Josefa, ten bude vaším otcem, a budete-li hodni, nedá vám zahynout. – Před večerem jsme se v kapličce k němu modlily a o chléb ho prosily, a za chvíli nám mamička přinesla jíst.“

„Jen buďte vždy čistého srdce, jistě že vás svatý Josef neopustí a vaším otcem bude,“ řekl vandrovník a políbil dětem čela. Po modlitbě šly spat a vandrovník také, matka ale neulehla dříve, až všickni usnuli.

Ráno sotva se rozednívalo, byla již na nohou, ale jak se podívala, nevidouc vandrovníka na loži; šla ven, ale nikde ho nebylo. Zase se vracela do sednice, ale Josífek jí kročil vstříc a s dychtivostí táhl ji za ruku k svému ložisku. „Podívej se, mamičko,“ pravil a ukazoval na hodnou hromádku zlatých penězů.

„Probůh, dítě, kdo ti dal tolik peněz?“

„Mně se zdálo, že ten mládenec, co u nás spí, vstává, že mi do lože ty peníze klade a povídá: ‚To dej tvé matce za nocleh. Já jsem tvůj patron; když budete hodní, neopustím vás nikdy!‘ Já se probudil, mládence jsem již neviděl, ale peníze ležely vedle mne.“

„Dítě, klekněme a modleme se, to byl jistě svatý Josef, který naši modlitbu vyslyšel a nad námi se smíloval. Pánbůh své děti neoslyší!“

Klekli a vroucně se modlili. Bylo po nouzi; jenže měla vdova strach, aby jí lidé o ty peníze nepřipravili, proto nechtěla ani před menšími dětmi se o nich zmiňovat, aby to nevybleptly.

„Ale mamičko,“ řekl chlapec, „přece bych rád věděl, co jich je. Škoda, že jsem mírku odvedl. Ale nechtě, já si ji půjdu vypůjčit.“

Zatím strčila vdova peníze do staré plachty, a když byl den, běžel Josífek do mlýna pro mírku.

„Copak budete měřit?“ ptal se mlynář, který k tomu se trefil, když mírku chlapec od mlynářky přijímal.

„Já nevím, pane kmotřínku,“ zašeptal Josef a začervenaval se, an nebyl zvyklý lhát.

Panu kmotrovi to zavrtalo v mozku, co bude asi kmotra měřit. Šel tedy jakoby pro mírku, ale zatím jen, by ji tajně na dně těstem namazal, aby potom uviděl, co bylo v ní měřeno. Chlapec se do ní nedíval, vdova ve spěchu také ne, a jen chutě naměřili, aby s tím byli hotovi; potom běžel Josífek s mírkou nazpátek. Pan mlynář ji vzal, a sotva hoch se obrátil, koukal na těsto. Hle, vskutku zůstal přilepený dukátek. „Tak tedy tak?“ divil se mlynář. „Nu počkej, paní kmotra!“

„Vidíš, milý hochu,“ řekla vdova k Josífkovi, když se byl vrátil, „pravda je to, že jsou peníze jen pro starost. Dokud jsme neměli v domě krejcaru, neměla jsem strachu před zlými lidmi, a jen přišly peníze k nám, mám starost, aby nám je někdo nevzal.“

„Já vím, mamičko, co uděláme; svatý Josef nám je dal, on nám je také zachrání, schovejme je do kapličky za oltář.“

„Máš pravdu, chlapče, udělejme tak, a to hned,“ odpověděla máti. Vzali peníze, donesli do kapličky a za oltář schovali. Upokojena odebrala se nato vdova do blízkého města a tam za jeden peníz vařiva nakoupila, by se děti zase po dlouhém čase dosyta najedly.

Byla již noc, a právě chtěla vdova louč zhasnout, tu tluče zase někdo na dvěře a jako předtím vidí vdova cizího člověka, který o nocleh prosí. S ochotností pobízí ho do sednice a snese jídlo a pití, by se posilnil.

„Včera bych vám špatně byla mohla posloužit, ale dnes nám Pánbůh nadělil, pojezte a potom si na mechu pohovte,“ švítořila vdova a spravovala mu lože, na něž svoji jedinou peřinu kladla. Vandrovní trochu pojedl, ale na lože nelehl, jen na lavici se natáhl.

„Jen si lehněte, matko, a nemějte o mne žádnou starost,

já brzy zase odejdu,“ upokojoval host starostlivou hospodyní, která nechtěla, aby se na lavici tlačil.

„Ty můj spasiteli, jak zcela jiný byl ten včerejší host! Tenhle ani kříž neudělal a již snad spí,“ vzdychla a ulehla. Jen sedřímle, ozve se opět klepání, i ulekla se a napadl ji strach, vidouc vandrovního ke dveřím se blížít.

„Jen zůstaňte ležet, vždyť já se sama zeptám, kdo to je,“ šeptala a zadržovala ho.

„Nechte matko, ten co klepe, je zloděj, a Pánbůh sám mne poslal, bych vás jeho zprostil,“ řekl cizinec a šel ke dveřím, ptaje se: „Kdo tluče?“

„Já jsem čert a jdu si pro peníze,“ ozval se zvenčí hlas. Tu otevřel vandrovní dvéře řka: „Ty nejsi čert, ale já jsem čert,“ popadl neznámého do náručí a zmizel. Ulekaná vdova klesla na zem a děkovala Bohu za poslanou pomoc.

Druhý den bylo slyšet, že se bohatý mlynář ztratil, nikdo nevěděl, kam se poděl, jen chudá vdova mohla o jeho strašné smrti zprávu dát a také to mlynářce pověděla, by za jeho duši se modlila, což ta učinila a polovic jmění chudým dala, by modlitbu platnou učinila.

Vdova se svými dětmi byla nyní šťastna, vychovala z nich hodné a rozšafné lidi a nikdy na svatého Josefa nezapomněla.